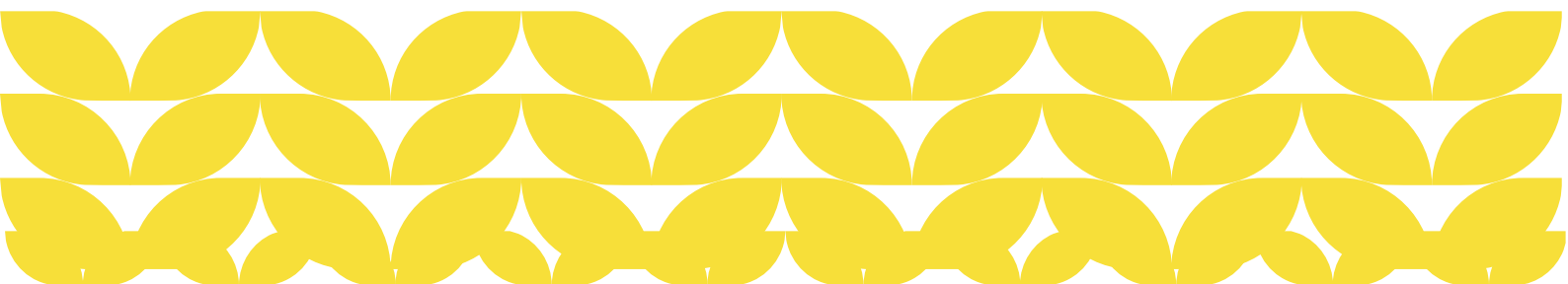

Vastine arviointikertomukseen 2021

Hyvinvointilautakunta 14.9.2022

Hyvinvoinnin palvelualue

Vuonna 2020 aloitettu palveluverkkosuunnittelu oli vuoden 2021 alussa katkolla henkilöstövaihdoksen vuoksi. Palvelualueen uusi palvelualuejohtaja aloitti virassa helmikuu 2021. Uuden hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmistelu käynnistyi ja siinä on hyödynnetty edellisen suunnitelman ja kertomuksen tietoja.

Vuonna 2021 edelleen koronapandemia koetteli kansalaisten ja kuntalaistemme hyvinvointia sekä näkyi myös palvelualueen tuloksessa miinusmerkkisenä koska palvelualueilla jouduttiin sulkemaan pandemian vuoksi toimitiloja. Henkilöstöä jouduttiin lomauttamaan ja siirtämään palvelualueella toisiin tehtäviin mahdollisuuksien mukaan. Tämä kysyi myös henkilöstöltä sekä joustoa, että myös voimavaroja. Tarkastuslautakunta kiittää henkilöstöä sen suoriutumisesta ja venymisestä haastavissa, jatkuissa muutostilanteissa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut

Hyvinvointikertomuksessa 2021 on noudatettu edellisen kertomuksen kaavaa ja se perustuu Hyvä elämä toimiva arki 2020–2021 hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja mittareiden toteutumiseen sekä kuvaukseen tehdyistä toimenpiteistä.

Järvenpäälaisten hyvinvoinnin tilaa kuvataan hyvinvointikertomuksessa infograafeina, jotka perustuvat kuvattuihin kouluterveystuloksiin ja aikuisväestön FinSote- hyvinvointi- ja terveystutkimukseen. Pandemian vaikutukset näkyvät myös hyvinvointia kuvaavissa mittareissa. Hyvinvointikertomuksen kuvat 1- ja 2 antavat visuaalisen selkeästi luettavan informaation Lasten ja nuorten hyvinvoinnista lukuina. Järvenpäälaisten aikuisten hyvinvointilukuina pitää sisällään kaikki työikäiset ja ikääntyneet. Tämä ei anna kuvaa ikääntyneiden hyvinvoinnista ja terveydestä Järvenpään kaupungissa.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittaa, että Hyvinvointikertomusta kehitetään ja luovutaan pelkästään taulukkomuotoisesta kertomuksesta. Pelkästään taulukkomuotoinen kertomus on sekava ja huonosti hahmottuva. Tarkastuslautakunta suosittaa, että siirrytään käyttämään seuraavaa hyvinvointikertomusta tehdessä samaa jaottelua kuin Keusoten tuleva hyvinvointialue, jossa jaottelu on lapset, nuoret ja perheet, työikäiset ja aikuiset, sekä kolmantena ryhmänä ikääntyneet. Näin kustakin ryhmästä olisi selkeämmin luettavissa tiedot, joiden avulla on helpompaa kehittää järvenpäälaisten hyvinvointia ja organisoida tulevaisuuden palveluja.

Hyvinvoinnin palvelualueen kommentti

Hyvinvointikertomus perustuu terveydenhuoltolakiin (12§), jossa todetaan, että kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Hyvinvoinnista raportoidessa joudutaan huomioimaan kansallisten hyvinvointia ja terveyttä kuvaavien indikaattoreiden päivittyminen. Lasten ja nuorten terveydestä saadaan tuloksia kahden vuoden välein tehtävästä kouluterveystutkimuksesta. Aikuisväestön hyvinvointia ja terveyttä kuvaavan kansallisen Finsote-tutkimuksen tutkimuksen tuloksista ei saatu edelliseen hyvinvointikertomukseen eriteltynä ikääntyneiden, yli 75-vuotiaiden tietoja, koska ikääntyneiden otos tutkimuksessa oli liian pieni. THL vastaa tutkimuksen toteuttamisesta tässä laajuudessa maksutta. THL on tarjonnut kunnille mahdollisuutta ostaa lisäotos, joka

mahdollistaisi paremmin koko aikuisväestön ikäryhmäkohtaisen tiedon saamisen. Tähän ei ole ainakaan vielä Järvenpäässä päädytty.

Hyvinvointikertomus vuodelta 2022 valmistellaan hyödyntäen valtakunnallista sähköistä hyvinvointikertomusta, joka mahdollistaa hyvinvoinnista raportoinnin ikäryhmäkohtaisesti sekä vertailun muihin kuntiin ja alueen tilanteeseen. Kansallisten indikaattoritietojen ohella tai puutteen vuoksi tulevassa hyvinvointikertomuksessa tullaan hyödyntämään paikallisia hyvinvointia kuvaavia tietoja, mutta tällöin vertailuja muihin kuntiin ei ole mahdollista tehdä.

[Harrastamisen Suomen malli](#) mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisan ja maksuttoman harrastuksen heti koulupäivän jälkeen. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Järvenpään kaupungille 85 000 euron hankerahoituksen mallin pilotoimiseen, ja pilottia päästiin toteuttamaan ”Jäke harrastaa”-hankkeena lukuvuonna 2021-2022. Hanketta toteutettiin Järvenpäässä kahdessa koulussa, Kartanon koulussa ja Järvenpään yhteiskoulussa. Harrastamisen Suomen mallista on tehty hallituksen esitys eduskunnalle mallin lisäämiseksi nuorisolakiin.

Suositus: Hankkeen vakiinnuttaminen pysyväksi osaksi kaupungin toimintaa niin, että se on kaikkien peruskoululaisten saatavilla.

Hyvinvoinnin palvelualueen kommentti

Nuorisopalvelujen hallinnoimalle Jäke Harrastaa -hankkeelle haettiin jatkoaikaa vuoden 2022 loppuun. Jatkoaikaa myönnettiin, koska koronan vuoksi kaikkea suunniteltua toimintaa ei voitu toteuttaa varsinaisen hankekauden puitteissa. Hankkeeseen palkatut työntekijät eivät jatka kesäkuun jälkeen hankkeessa, vaan hanke viedään loppuun nuorisopalvelujen henkilöstöresurssin voimin.

Nuorisopalvelut tuottavat omalle kohderyhmälleen (11–17 –vuotiaat) maksutonta, avointa nuorisotalotoimintaa sekä nuorten toivomia kerhoja. Perusopetuksen hallinnoima koulun kerhotoiminta täydentää osaltaan maksuttoman kerhotoiminnan tarjontaa Järvenpäässä ja kerhotoimintaa pyritään lisäämään koronan jälkeen. Lisäksi yhteistyötä tehdään ja kerhotoimintaa yhteensovitetaan muiden toimijoiden, kuten esimerkiksi liikuntapalvelut, Järvenpään seurakunta ja useiden yhdistysten, mm. Setlementti Louhela, kanssa. Tavoitteena on monipuolisen, helposti saavutettavan kerhotoiminnan tarjonta eri ikäisille, eri puolilla kaupunkia.

Nuorisolakiin esitetään muutosta Harrastamisen Suomen mallin mukaisen nuorten harrastustoiminnan tarkoituksesta sekä kunnan tehtävistä sen järjestäessä kyseistä harrastustoimintaa. Lakiuudistuksen tavoitteena on vakiinnuttaa Harrastamisen Suomen mallin mukainen nuorten harrastustoiminta pysyväksi toimintamalliksi kunnissa. Mikäli lakiuudistus astuu suunnitellusti voimaan 1.1.2023 alkaen, on Järvenpään mahdollista hakea rahoitusta Harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseksi nykyisten käytänteiden lisäksi.

Työllisyys- ja kotoutumispalvelut

Koronapandemian vaikutukset ovat heijastuneet myös työllisyyspalveluihin ja työllisyyteen. Vuonna 2020 pitkäaikaistyöttömiä oli Järvenpäässä 758. Vuonna 2021 pitkäaikaistyöttömien määrä oli kasvanut tästä yli sadalla hengellä, ja heitä oli 875 henkeä. Työmarkkinatuen kasvanut määrä onkin nostanut palvelualueen toimintakuluja. Työttömien työnhakijoiden määrä taas on vähentynyt vuodesta 2020, kuten myös lomautettujen.

Samaan aikaan pitkäaikaistyöttömyyden kasvaessa ohjaamon asiakaskontaktit ovat vähentyneet huomattavissa määrin (vuonna 2019: 2156 kontaktia, vuoden 2021: 726 kontaktiin). Ohjaamo, mikä Järvenpäässä toimii Vaikuttamon yhteydessä, tarjoaa maksutonta apua, tukea ja neuvontaa alle 30-vuotiaille mm. työhön, opiskeluun ja arkeen liittyen. Vaikuttamon puolella palvelut ovat samankaltaiset, mutta ilman ikärajaa. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät taas ovat nousseet, verraten vuoden 2019 lukemaa (278) vuoteen 2021 (437).

Vuoden 2021 aikana Järvenpää on toiminut isäntäkuntana 1.9.2020 alkaneessa hankkeessa, jossa Keski-Uudenmaan kunnat saivat työ- ja elinkeinoministeriön erityisavustuksen ja myöhemmin jatkorahoituksen maahanmuuttajien matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelun kehittämiseen. Vuonna 2021 kotoutumishjelman mukaiset 15 kuntapaikkaa kohdentuivat syyrialaisille pakolaisille, ja Järvenpäähän muutti myös 15 kansainvälistä suojelua saavaa henkilöä itsenäisesti. Vuoden 2021 aikana työstettiin uutta kotoutumishjelmää vuosille 2022–2024.

Lisätietopyyntö: Mistä johtuu Ohjaamon asiakaskontaktien huomattava vähentyminen ja mitä asian korjaamiseksi on tähän mennessä tehty? Minkälaisilla toimenpiteillä kaupunki on pyrkinyt vastaamaan pitkäaikaistyöttömien määrän kasvuun?

Hyvinvoinnin palvelualueen vastine

Ohjaamo

Korona-pandemian aikana tapahtunut kaupungin palveluiden sulku sekä palvelujen rajoittaminen koskettivat Vaikuttamon palvelupistettä ja Ohjaamoa, joka tuottaa Vaikuttamon alle 30 v. asiakkaille suunnatut palvelut. Ohjaamo-palvelut nuorille perustuvat ensisijaisesti walk in-palveluun ja ajanvarauksella annettavaan palveluun. Ohjaamo-palvelun ydin on kasvokkain tehtävässä työssä. Puhelimitse tai Teamsin kautta annettu tuki tai valmennus ei palvele kaikkia Ohjaamon palveluita käyttäviä asiakkaita. Kaikki asiakkaat, jotka voitiin ajanvarausajoilla tai Teamsin välityksellä kohdata, kohdattiin, mutta esimerkiksi ajanvarauksetonta walk in-palvelua ei voitu käytännössä toteuttaa.

Vaikuttamon toimitilan terveysturvallinen käyttö pandemian aikana rajoitti paitsi asiakaskontakteja, myös pelkästään tilassa oleskelua kuuteen ja pahimmillaan jopa vain neljään henkilöön. Palvelupisteellä työskentelee kaupungin työntekijöiden lisäksi useita monialaisen verkoston jäseniä. Työn turvallinen toteuttaminen vaati erityistä organisointia ja vähensi myös kohdattavien asiakkaiden määrää.

Uudenmaan TE-toimisto toimii kolmen henkilöstön jäsenen työnantajana ja TE-palvelut linjasi jo pandemian alkuvaiheessa, että työntekijät eivät voi jalkautua lähityöhön palvelupisteille vaan asiakaskohtauksia alettiin toteuttaa hybridimallina. Koronapandemian aikana myös asiakkaat itse varoivat kohtauksia, eivätkä hakeutuneet palvelujen piiriin kuten aikaisemmin. Henkilökohtainen palvelu olikin mahdollista palauttaa normaalin vuosikellon mukaiseksi vasta kuluvan vuoden toukokuussa, heti kun koronarajoitukset poistuivat.

Monet keskeisistä Ohjaamon ja sen yhteistyökumppaneiden toteuttamista nk. massatapahtumista, eli jalkautuminen 8.- ja 9-luokkalaisten pariin niin kesätyöinfojen, kuin Elävän ammattikirjaston ja 9-luokkalaisten palvelupolituksenkin osalta, jäivät keväällä 2020 sekä vuoden 2021 aikana toteutumatta, kun oppilaat siirrettiin etäopetukseen kokoontumisrajoitusten muuttuessa. Nämä kokonaisia ikäluokkia koskettavat kohtaukset lisäävät Ohjaamon näkökulmasta kohdattujen nuorten määrää sadoilla, sillä yhtä ikäluokkaa kohden Järvenpäässä on n. 450 oppilasta. Lisäksi alueen työnantajille suunnatut pienimuotoiset suorarekrytointitapahtumat, eli Työntajatreffit, ovat vasta vuoden 2022 aikana palanneet Vaikuttamon palveluvalikkoon.

Ohjaamon asiakasmäärien vähentymiseen on omalta osaltaan vaikuttanut myös uuden asiakkuudenhallintajärjestelmän (crm) käyttöönotto tammikuussa 2021. Järjestelmä on ollut

pilotointivaiheessa eikä esimerkiksi isoissa joukkotapahtumissa, oppilaitosyhteistyössä tai työnantajayhteistyössä (rekrytointitapahtumat) kohdattujen asiakkaiden määriä ole ollut mahdollista kirjata. Tavoitteena on, että järjestelmän kehittyessä tämäkin olisi mahdollista.

Pitkäaikaistyöttömien palvelut

Osaamis- ja työllisyyspalvelut on järjestänyt ikärajatonta ammatillista työpajatoimintaa, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten osaamisen kehittymistä, työelämävalmiuksia sekä työllistymistä.

Työpajatoimintaan voivat osallistua myös pitkäaikaistyöttömät kuntalaiset. Lisäksi yksikkö tarjoaa ikärajatonta uravalmennusta kaikille kuntalaisille statuksesta riippumatta. Julkisten hankintojen kilpailutuksiin on sisällytetty työllistämisehto aina kun se on ollut tarkoituksenmukaista ja lisätty näin myös pitkäaikaistyöttömien työllistymisen mahdollisuuksia.

Työllisyysvaikutusten ennakoarviointimenetelmä valmisteltiin yhteistyössä Tuusulan kunnan työllisyyspalvelujen kanssa. Tavoitteena on, että työllisyysvaikutukset huomioitaisiin päätöksenteossa jo päätöksentekoprosessin alkuvaiheessa. Tavoitteena on saada menetelmä käyttöön osana ennakkovaikutustenarviointia vuoden 2022 aikana. Keusoten, Keusote alueen kuntien ja Te-toimiston välisenä yhteistyönä on kehitetty asiakkaiden ohjautumisen prosesseja eri palveluihin. Tässä kehitystyössä painopiste on ollut erityisesti pitkäaikaistyöttömien ohjautumisessa.

Keväällä 2022 osaamis- ja työllisyyspalveluissa aloitti työnsä työvalmentaja, jonka työn tavoitteena on pitkäaikaistyöttömien aktivointi yhteistyössä Te-toimiston kanssa sekä pitkään työmarkkinatukea saaneiden kuntalaisten tilannekartoitukset. Tilannekartoitusten tavoitteena on selvittää asiakkaiden palvelutarpeet ja edistää työllistymistä sekä ohjautumista muihin työllistymisen näkökulmasta tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Myös yhteistyökumppanien tarjolla olevia valmennuspalveluja hyödynnetään tehokkaasti. Monen pitkäaikaistyöttömän kuntalaisen ensisijainen palvelutarve suuntautuu sosiaali- ja terveystyöpalveluihin. Kaupungin lakisäätöihin tehtäviin kuuluu myös työllistää pitkäaikaistyöttömiä kuntalaisia puolen vuoden pituisiin työsuhteisiin (ns. velvoitetty).

Vapaa-aika ja harrastuspalvelut

Liikuntapalveluiden nettomenot kasvoivat asukasta kohden vuonna 2021, samaan aikaan kun ohjatun liikunnan ohjaustuntien määrä laski huomattavasti. Koronapandemia vaikutti liikuntapalveluissa toiminnan järjestämiseen erityisesti keväällä 2021, jolloin koronatilanteen vuoksi olleet rajoitukset vaikuttivat voimakkaasti sekä palveluihin, aukioloihin että henkilöstöön. Kesällä ja syksyllä päästiin lähemmäs tavanomaista tilannetta. Digimedioissa liikuntapalvelut tavoittivat hyvin ihmisiä, vuonna 2021: 164 550 henkilöä. Liikunnanohjaajat muun muassa tuottivat sosiaaliseen mediaan videoita, joiden kanssa ohjattua liikuntaa oli mahdollista tehdä myös kotioloissa.

Vuoden 2021 alussa hyvinvointilautakunta hyväksyi uuden Liikkumisohjelman 2021–2024, mikä on liikuntapalveluiden poikkihallinnollisesti tuottamaa toimintaa ohjaava asiakirja. Toinen liikuntapalveluiden toimintaa ohjaava asiakirja, Liikuntaolosuhdeverkoston kehittämissuunnitelma valmistui ja asiakirja menee päätöksentekoon palvelualueen palveluverkkosuunnitelman päätöksen yhteydessä vuonna 2022.

Järvenpään opistossa ja musiikkiopistossa nettomenot tuntia kohden kasvoivat vuonna 2021, esimerkiksi musiikkiopistossa vuodesta 2020: 12 e/h. Järvenpään Opistossa ja liikuntapalveluissa koronapandemiasta aiheutuneet sulk- ja rajoitustoimenpiteet laskivat toimintatuottoja vuonna 2021. Vaikka opisto ja musiikkiopisto saivat valtionavustuksia koronapandemian vuoksi, olivat ne liian vähäiset kattamaan toimintatuottojen menetyksiä. Marras- joulukuussa toteutettiin Järvenpään opistossa YT-neuvottelut.

Neuvotteluiden seurauksena opiston henkilöstörakenne muuttuu ilman irtisanomisia, ja opetustunteja saadaan lisää.

Palvelualueen kommentti: YT-neuvottelujen tuloksena saatiin lisää ns. muun työn tunteja.

Kuva Emilia Müller, Tuusulanjärvi Rantapuistosta

Kuva Vesa Müller, Järvenpäässä tapahtuu

Musiikkiopisto:

Vuonna 2021 koronapandemia on vaikuttanut jossain määrin musiikkiopiston toimintaan ja tavoitteiden toteutumiseen. Erityisesti lähikonsertteja ei ole järjestetty alkuvuodesta 2021 suunnitellusti.

Etäkonsertteja on kuitenkin kehitetty ja järjestetty pitkin vuotta, mikä on edistänyt tavoitteen saavuttamista konserttien järjestämisen sekä saavutettavuuden suhteen. Syksyllä 2021 on ollut iso määrä konsertteja ja näiden myötä tavoite konserttien järjestämismäärästä on ylitetty eli toiminnassa on tämän osalta onnistuttu hyvin. Suurin osa konserteista järjestettiin yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa, mikä oli yhtenä vuoden 2021 tavoitteena.

Vuoden 2021 toimintasuunnitelmassa oli asetettu tavoitteeksi 40 laajan oppimäärän päättötodistusta, mutta niitä kertyi vain 7. Tavoitteen epäonnistumiseen vaikutti sekä korona-ajan aikatauluihin tuomat haasteet opintojen viivästyessä, että niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin tunnistettu haaste saada oppilaita hakeutumaan syventäviin opintoihin perusopetuksen jälkeen. Syventävät ja teoriaopinnot saivatkin osakseen kritiikkiä kevään 2021 asiakastytyväisyyskyselyssä. Negatiivisen palautteen seurauksena musiikkiopisto perusti työryhmän kehittämään syventäviä- ja teoriaopintoja oppilaiden toiveiden mukaisesti ja houkuttelevammiksi, ja muutokset tulevat käytäntöön syksyllä 2022.

Vuoden 2021 yhtenä tavoitteena oli kehittää musiikkipalveluita senioreille ja muille erityisryhmille. Kehittämistä toteutettiin Teams-luentosarjana, minkä seurauksena yksittäiset ikäihmiset innostuivat aloittamaan musiikinopinnot. Korona-ajan vuoksi suunnitellut ryhmät, kerhot ja yhteislaulutilaisuudet siirtyvät vuodelle 2022.

Aihe	Tavoite	Toteuma	Jatkosuunnitelma
Konserttien määrä	70	86	Tavoite saavutettu
Laajan oppimäärän päättötodistusten määrä	40	7	Perustettu työryhmä, joka kehittää toimintaa vastaamaan paremmin opiskelijoiden toiveita.
Kohdennettu mainonta tavoittanut x henkilöä		14 000	Kuinka mainonnan vaikuttavuutta arvioidaan?

Arvio: Kevään 2021 laaja asiakastytyväisyyskysely tuotti pääsääntöisesti positiivista palautetta, ja musiikkiopisto vaikuttaa hyvin tarttuneen kyselyssä ilmenneisiin kehittämiskohteisiin. Korona-ajan asettamiin haasteisiin nähden musiikkiopisto vaikuttaa tarkastelun perusteella päässeen varsin hyvin vuodelle 2021 asetettuihin tavoitteisiin.

Suositus: Käytettäessä rahaa ja työtunteja mainontaan tulisi myös miettiä, kuinka mainonnan vaikuttavuus arvioidaan. Kohdennetun mainonnan tavoittama henkilömäärä ei anna mittarina realistista kuvaa siitä, kuinka monelle musiikkiopiston toiminta-alueella olevalle henkilölle mainokset ovat näkyneet, ja onko mainonta ollut sellaista, mikä on lisännyt esimerkiksi nettisivuilla vierailuja tai yhteydenottoja musiikkiopistoon.

Hyvinvoinnin palvelualueen kommentti

Musiikkiopisto selviytyi hyvin koronavuodesta 2021: opetusta annettiin taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaat jatkoivat opintojaan eikä lopettamisia ilmennyt ja musiikkiopisto pystyi jopa kehittämään toimintaansa (striimauskonsertit ja etäopetus).

Konsertteja järjestettiin enemmän kuin oli tavoitteena, samoin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistusten kohdalla päästiin lähes tavoitteeseen: todistuksen sai yhteensä 36 oppilasta (ikä 7). Musiikkiopiston toiminnassa ei merkittävää kulujen kasvua ilmennyt. Musiikkiopisto on aktiivisesti seurannut kotisivujen kävijämääriä ja muokannut sivuja sen mukaan. Lisäksi opisto toteutti muutaman kerran hyvin edullisen facebook-kampanjan, joiden aikana seurasi aktiivisesti lisääntyneiden ilmoittautumisten määrää sekä klikkauksia kotisivuilla. Mainonnan tehostamista ja kohdentamista on hyvä kehittää jatkossakin.

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Vuonna 2021 pandemiasta johtuneet rajoitus- ja sulkutoimenpiteet ovat vaikuttivat merkittävästi kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden sekä museopalveluiden toimintatuottojen laskuun. Myynti- ja maksutuottojen määrä vuonna 2021 oli -309 538 € sisältäen museo- ja kirjastopalvelut sekä Järvenpää Opiston. Rajoitus- ja sulkutoimenpiteet vaikuttivat erityisesti kevääseen sekä uudestaan loppuvuoteen 2021. Toimintatuotot ovat vain yksi osa hyvinvoinninpalvelualueen taloudellisia lukuja eivätkä yksittäisenä lukuna kerro riittävästi palvelualueen taloudellisesta tilanteesta. Haastavassa tilanteessa kulttuuri- ja tapahtumapalvelut ovat pyrkineet toimimaan rajoitusten puitteissa niin, että kuntalaiset ovat päässeet taiteen ja tiedon äärelle mahdollisimman monipuolisesti. Kirjastopalvelut ovat pystyneet toteuttamaan toimintaansa pitkien aukioloaikojen turvin porrastetusti läpi vuoden. Alla olevassa taulukossa on tuotu esille kulttuuri- ja kirjastopalveluiden toiminnan lukuja vuosilta 2019–2021. Kirjaston palveluita on käytetty fyysisesti vähemmän kuin aiempina vuosina, mutta aineiston lainaamiseen se ei ole juuri vaikuttanut. Kulttuuripalvelut ovat onnistuneet kasvattamaan vuonna 2021 huomattavasti niin tapahtumien määrää kuin niihin osallistujien määrää.

Kuva Ursula Arsiola, Tuulimylly Vanhankylänniemessä

KULTTUURI- JA TAPAHTUMAPALVELUT

Kulttuuripalvelut

Tuettujen ja järjestettyjen kulttuuritapahtumien määrä
 Kulttuuritapahtumien kävijämäärät yht.
 Digitaalisten kulttuuritapahtumien määrä
 Digitaalisten kulttuuritapahtumien kävijämäärät
 Kulttuurikohteiden kävijämäärät yht.
 Toimintakate eur/asukas*

Kirjastopalvelut

Käynnit yhteensä
 Lainat yhteensä
 Fyysinen aineisto
 E-aineiston käyttökerrat/lainat

* Asukasmääränä vuodelle 2021 käytetty ennakkollista väestötietoa.

241	183	507
50 594	30 589	103 055
		44
		7 569
27 820	12 550	20 112
40 €	51 €	49 €
453 819	428 529	372 588
		691 273
659 993	614 107	655 692
		35 581

Vuosi 2021 oli Järvenpäässä juhluvuosi, joka näkyi Järvenpään kaupungin taloussuunnitelman sitovissa toiminnallisissa tavoitteissa seuraavasti: Näkyvä ja yhteisöllinen juhluvuosi. Järvenpään kaupunki täytti 70 vuotta ja sitä juhlistettiin erilaisin tapahtumin. Vuoden 2021 Taloussuunnitelmassa tuodaan esille, että kaupunki haluaa sujuvoittaa tapahtumien järjestämistä sekä lisätä ja monipuolistaa tarjontaa. Tavoitteet ovat toteutuneet osittain ja muilta osin niiden toteuttamista jatketaan suunnitellusti. Eri toimenpiteet, niin toteutuneet kuin siirtyneet, käyvät ilmi Järvenpään kaupungin vuoden 2021 tilinpäätöksestä.

Edellä mainittuihin tavoitteisiin vastasi muun muassa Järvenpäässä toteutettu Keski-Uudenmaan ensimmäinen Pride-tapahtuma rantapuistossa, joka järjestettiin Järvenpäässä ja Tuusulassa esitettyjen sekä hyväksytyjen valtuustoaloitteiden myötä. Kyseinen kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuma järjestetään yhteistyönä vuosittain Järvenpään, Tuusulan, Nurmijärven ja Keravan kesken. Muita toteutuneita juhluvuoden kulttuuritoimenpiteitä olivat muun muassa Jannen sukuseinä kävelykadulla sekä tapahtumien järjestämistä helpottavat ohjeet, tapahtumakalenterin kehittäminen ja pientapahtumien lupaprosessien luominen. Toisaalta taas osa tapahtumista ja niihin varatuista rahoituksista on siirretty vuodelta 2021 vuodelle 2022 kuten Järven Helmi -musikaali.

Monipuolisilla tapahtumilla, kohtaamispaikoilla ja kulttuurikohteilla pyritään myös vaikuttamaan Järvenpään imagoon kulttuurikaupunkina sen lisäksi, että niillä on merkitystä kaupunkilaisten kokemaan hyvinvointiin. Vuonna 2021 tehty imagotutkimus osoittaa, että mielikuvat Järvenpäästä ovat muuttuneet myönteisemmiksi vuoden 2019 tutkimustuloksiin verraten. Järvenpään tunnettuus on myös kasvanut, erityisesti lähikunnissa, ja yksi vahvuustekijä on, että Järvenpää tunnetaan laajasti kulttuurikaupunkina. Toimivat ja houkuttelevat kulttuuri- ja tapahtumapalvelut voivat motivoida ihmisiä niin vierailemaan Järvenpäässä kuin muuttamaan tänne. Näillä taas on vaikutusta kunnan talouteen niin välillisesti kuin välittömästäkin.

Vuoden 2021 hyvinvointikertomus ei avaa suoranaisesti luvuin tai mittarein, miten tapahtumat ja kulttuuripalvelut ovat olleet tukemassa kuntalaisten hyvinvointia. Kärkitavoitteet hyvinvoinnin kehittämisessä vuosille 2020–2021 ovat olleet vahvemmin terveyden edistämisessä. Järvenpään osallisuusmalli 2021–2015 puolestaan keskittyy tapahtumien osalta rakentamaan matalan kynnyksen toimintamahdollisuuksia kuntalaisille, toimijoille ja kulttuurintekijöille viestinnän keinoin sekä tilamahdollisuuksin.

Kuva Ursula Arsiola, Vanhankylänniemi

Kaupungin hyvinvointitavoitteena on ollut ennaltaehkäistä yksinäisyyttä muun muassa tapahtumien avulla. Vuonna 2021 itsensä yksinäiseksi kokee 21,7 % nuorista ja alle 10 % aikuisista. Yksinäisyyden kokeminen on lisääntynyt nuorten keskuudessa vuoden 2019 tasosta, mutta laskenut aikuisilla samalla aikavälillä. Tapahtumien ja kulttuurikohteiden saavutettavuutta edistetään Kaiku-kortti ja kulttuuriluotsitoiminnan avulla. Kaiku-kortti on saatu valmisteltua käyttöön vuonna 2021 ja sen kokeilu on aloitettu vuonna 2022. Kulttuuri- ja tapahtumatoimintaan osallistumisen tukeminen kyseisten toimintamallien avulla toteutetaan muun

muassa yhteistyössä kolmannen sektorin, hyvinvointi- ja terveyspalveluiden sekä kaupungin kautta. Kyseisten toimintamallien avulla pyritään edistämään heikoimmassa asemassa olevien kaupunkilaisten osallisuutta kulttuuri- ja tapahtumapalveluihin sekä sitä kautta vaikuttaa myönteisesti koettuun hyvinvointiin.

Kaupungin järjestämät ja yhteistyötapahtumat ovat olleet pääsääntöisesti maksuttomia, mikä mahdollistaa laajemman osallistumisen taloudellisesta näkökulmasta. Kirjastopalvelut ovat tuottaneet monipuolisia matalan kynnyksen tapahtumia eri kohderyhmille lähi- ja etäpalveluina. Tapahtumien striimaaminen on tullut osaksi kaupungin toimintaa. Eri kohderyhmiä on huomioitu kulttuuripalveluiden osalta, esimerkiksi ikäihmisille palveluita on toteutettu kohdennetusti etänä sekä viemällä palveluita heidän luokseen muun muassa palveluasumisyksiköihin toteutettuina lukuhetkinä. Lasten ja nuorten toimintaympäristöissä, erityisesti kouluissa, on toteutettu niin koulukirjastopalveluiden kehittämistä kuin museopalveluiden kanssa julkisen taiteen hankkeita.

Kulttuuripalveluihin on kuulunut myös vuonna 2021 hankintoja ja investointeja liittyen taiteilijakotien hankintaan ja ylläpitoon, jotka omalta osaltaan monipuolistavat kulttuuritarjontaa ja rakentavat Järvenpään imagoa kulttuurikaupunkina. Useita eri yhteistyösopimuksia on arvioitu ja jatkettu tapahtuma- sekä kulttuuripalveluiden kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi, muun muassa Kolmisointusopimus, joka yhdistää Taideyliopiston, Järvenpään Kaupungin ja Kallio-Kuninkalan omistavan Leonora ja Yrjö Paloheimon säätiön. Sopimus edistää monipuolisia tapahtumia ja koulutusta taideaineiden opettajille ja kulttuurikentän toimijoille Järvenpäässä. Järvenpään keskustassa toimiva Sykettä ja Sinfoniaa ry. on koettu tärkeäksi yhteistyökumppaniksi erityisesti keskusta-alueen kehittämisessä tapahtuma-alustana. Muun muassa keskiviikkokirppis on ollut suosittu tapahtuma kesäisin ja sen tunnettuus on kasvanut.

Kolmisointusopimus näkyy muun muassa lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistamisen tavoitteissa kulttuuripolku yhteistyönä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistaminen ei ole edennyt suunnitellusti ja mielenterveyteen liittyvät ongelmat ovat kasvaneet kaikissa kyseisissä ikäryhmissä. Koronapandemia on vaikuttanut kulttuuripolkuhankkeeseen, KUPO, niin, että osa toiminnasta on toteutettu striimein vuonna 2021. Sisältöjä on monipuolistettu ja toimintaa pyritään viemään enemmän kouluille tulevana vuosina.

Arvio: Kulttuuri- ja tapahtumapalveluita on toteutettu suunnitellusti niiltä osin kuin rajoitus- ja sulkutoimenpiteet ovat sallineet. Osa suunnitellusta toiminnasta on siirretty tuleville vuosille. Toimintaa on myös kehitetty vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Kyseisillä palveluilla on moniulotteisia vaikutuksia kaupungin viihtyvyyteen ja kaupunkilaisia osallistavaan arkeen.

Lisätietopyyntö: Kuinka tapahtuma- ja kulttuurialoilla toimivia kuntalaisia on pystytty tukemaan vuonna 2021 taloudellisesti heidän elinkeinonsa ollen osittain tai kokonaan mahdotonta ylläpitää?

Hyvinvoinnin palvelualueen vastine

Juhlavuoden kunniaksi oli käytössä osallistuvan budjetoinnin työkalu (OSBU), jonka kautta tuettiin taloudellisesti myös kuntalaisten ideoimia tapahtumiin ja kulttuuriin liittyviä aloitteita. Lisäksi vuonna 2021 jaettiin normaaliin tapaan toiminta- ja kohdeavustusta (83000 euroa) yhteisöille ja järjestöille, jotka suunnittelivat Järvenpäähän tai sen historiaan liittyviä kulttuuritapahtumia.

Suositus: Tarkastuslautakunta kehottaa selvittämään, kuinka juhlavuoden panostukset kulttuuri- ja tapahtumapalveluissa ovat vaikuttaneet kuntalaisten osallisuuteen tapahtumien suunnittelussa ja

toteuttamisessa sekä tapahtuma- ja kulttuuripalveluiden käyttämiseen, ja millä tavalla näistä saatuja kokemuksia jatkossa hyödynnetään.

Hyvinvoinnin palvelualueen kommentti

Kuntalaisten osallisuus tapahtumien suunnittelussa kasvoi monella tapaa vuonna 2021:

- *kuntalaiset pääsivät itse suunnittelemaan tai äänestämään osallistuvan budjetoinnin kautta Järvenpää70-juhlavuoden toteutuksia.*
- *Järvenpääjuhla 2021 toteutettiin verkostotuottajamallilla, jossa halukkailla kuntalaisilla oli mahdollisuus järjestää päivän aikana omia tapahtumia kevyellä ilmoitusmenettelyllä.*
- *kävelykadun varrelle rakennettu Jannen sukuseinä, jonka toteutukseen pääsi osallistumaan lähettämällä eri vuosikymmenille liittyviä valokuvia Järvenpäästä.*
- *juhlavuonna kehitettiin kuntalaisten omien tapahtumien järjestämiseen liittyvää ilmoitus- ja lupamenettelyä, mikä helpotti tapahtumien järjestämistä. Kaupungin verkkosivuille luotiin yksityiskohtaiset ohjeet tapahtumien järjestämiseen.*
- *monet juhlavuoden (ja samalla OSBUn) toteutuksista olivat täysin maksuttomia ja kaikille avoimia tapahtumia, ja ne tukivat näin laajasti eri taustoista tulevien kuntalaisten osallistumista tapahtumiin. Esimerkkejä tällaisesta matalan kynnyksen osallistumistapahtumasta olivat Järvenpääjuhlan sisällöt ja esimerkiksi ison lavan Rantapuistoon tuonut Puistojuhlaosuus.*
- *juhlavuoden 2021 aikana saatiin viimeisteltyä pienituloisille maksuttomia pääsylippuja tarjoavan Kaikukortin käyttöönotto. Kaikukorttia ryhdyttiin tarjoamaan siihen oikeutetuille järvenpääläisille tammikuussa 2022.*